

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 58/2015-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Špirkom, Advokátska kancelária, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 8/2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 8/2011 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] priznáva úhradu trov konania v sume 432,30 € (slovom štyristotridsaťdva eur a tridsať centov), ktorú je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. Juraja Špirka, Advokátska kancelária, Floriánska 19, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 58/2015-16 z 22. januára 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Jurajom Špirkom, vo veci namietaného porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 8/2011.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v označenom konaní podala 21. januára 2011 ako navrhovateľka návrh na zvýšenie výživného.

V ďalšom chronologicky popísala priebeh konania s konštatovaním, že „... v tomto konaní dochádza k prietahom. Okresný súd Košice I bol v uvedenom konaní neefektívny

a konanie neúmerne predlžuje, čím porušuje naše základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. ...

Sťažovateľka sa pred podaním ústavnej sťažnosti domáhala sťažnosťou, ktorú jej umožňuje podať zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch, u predsedu súdu odstránenia porušovania práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, keďže od podania návrhu uplynuli takmer 3 roky a vo veci stále nebolo vynesené ani rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Pri uplatnení ochrany nášho základného práva sme využili všetky právne prostriedky, ktoré nám právne predpisy na jeho ochranu poskytujú vrátane sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predsedovi Okresného súdu Košice I. Predseda Okresného súdu Košice I uvedenú sťažnosť zhodnotil ako dôvodnú.“

V ďalšom sťažovateľka konštatuje, že „občianskoprávne konanie o zvýšenie výživného, ktoré začalo v januári 2011 a nie je doposiaľ právoplatne skončené, je bežnou súčasťou agendy všeobecných súdov. Podklad na rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava obsiahnutá najmä v zákone o rodine. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch. Na priebeh konania nemohol mať vplyv ani počet účastníkov konania, keďže účastníkmi konania je len navrhovateľka a odporca. Vzhľadom na samotnú dĺžku konania, jeho priebeh a doteraz dosiahnuté výsledky, nie sú tu také okolnosti, ktoré by odôvodňovali doterajší priebeh konania jeho zložitou. Okresný súd sa vo svojom vyjadrení k sťažnosti k zložitosti veci ani nevyjadril. Samotný spis takisto nie je vôbec rozsiahly.

... Správanie účastníkov konania: Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v konaní pred Okresným súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Pri hodnotení postupu podľa tohto kritéria poznamenávame, že sťažovateľka sa zúčastňovala všetkých pojednávaní a podala aj sťažnosť na zbytočné prietahy v konaní. Osobitne chceme poukázať na skutočnosť, že v priebehu konania dovŕšila maloletá plnoletosť, čo bolo okamžite napádané protistranou. Navrhovateľka však nijako neprispela k prietahom

v konaní, ani nevyužila žiadny právny prostriedok, ktorý by prispel k prietahom a preto, nemôže niesť za to žiadnu zodpovednosť.

... Činnosť súdu v konaní: Pri hodnotení existencie zbytočných prietahov v napadnutom konaní upozorňujeme predovšetkým na fakt, že takmer celý priebeh konania je poznačený výraznou neefektívnosťou jeho postupu, čo malo vplyv na doterajšiu dĺžku sporu. Zdôrazňujeme, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je tomu v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia v celku považovať za nezlučiteľné s ustanovením či. 48 ods. 2 ústavy. V priebehu celého konania Okresný súd nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. Neefektívnosť postupu Okresného súdu Košice I vyplýva aj zo skutočnosti, že i keď nariadil spolu 9 termínov pojednávania reálne sa pojednávalo v dvoch ostatné boli odročené a do dňa rozhodnutia ústavného súdu nebolo vynesené rozhodnutie vo veci v prvom stupni a právoplatné skončenie je v nedohľadne. Hodnotenie jednotlivých úkonov a postupov okresného súdu zakladá záver o realizovaní takých úkonov, ktoré nemožno považovať za relevantný a efektívny postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľky v jej spore. Takýto postup Okresného súdu Košice I sťažovateľka vyhodnotila ako konanie, ktoré nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky a teda ako také, ktoré spôsobilo zbytočné prietahy. Ani nadmerné množstvo vecí v ktorých súd musí zabezpečiť konanie, nemôže zbaviť zodpovednosti za pomalé konanie (Eckle Case)...

Sťažovateľka žiada zohľadniť dĺžku zbytočných prietahov v konaní a s nimi spojenú nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla v dôsledku obáv o ochranu jej práv, psychického napätia, pocitov sklamaní z neprimeranej dĺžky konania, v ktorom sa usiluje o zvýšenie výživného. Skutočnosť, že navrhovateľka a jej dcéra márne čakajú na rozhodnutie súdu, pociťujú obe ako krivdu. Už od začiatku konania preto akýkoľvek zbytočný prietah v konaní ich pocit krivdy len stupňoval. Po niekoľkých rokoch v nich napriek nespornosti ich nároku prietahy vyvolávajú až pocit nezmyselnosti všetkej ich snahy. Zdlhavý postup súdu spôsobil, že sťažovateľka nadobudla presvedčenie, že Okresný súd v skutočnosti nemá záujem poskytnúť ich právam zákonnú ochranu. Na základe týchto skutočností sa sťažovateľka

domnieva, že by jej malo byť priznané primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.000,-€“.

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom:

„1/ Základné právo sťažovateľov na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22P/8/2011 porušené bolo.

2/ Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp.zn.22P/8/2011 konal bez zbytočných prietahov.

3/ Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 2.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4/ Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke trovy konania v sume 268-€ (slovom: dvesto šesťdesiat osem euro), ktoré je povinný odporca sťažovateľom nahradiť na účet právneho zástupcu advokáta JUDr. Juraja Špirka vedený [REDAKOVANÉ] č. ú... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Po prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu 17. februára 2015, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 30/14 z 5. marca 2015 doručeným ústavnému súdu 11. marca 2015, v ktorom okrem chronologicky popísaných úkonov okresného súdu vo veci uviedol:

„Konanie vedené pod sp. zn. 22P/8/2011, predmetom ktorého je návrh na zvýšenie výživného pre maloletú [REDAKOVANÉ], sa začalo 21.1.2011. Vec bolo pridelená na rozhodnutie sudkyňi Mgr. Klapáčovej...“

Po právnej stránke sa jedná o štandardnú rodinnoprávnu vec. Skutkovú stránku veci tiež možno zaradiť k štandardným v rámci rodinnoprávnej agendy.

Sťažovateľka sa raz nezúčastnila nariadeného pojednávania. Odporca sa nezúčastnil na dvoch pojednávaniach a súd mu uložil poriadkovú pokutu.

V konaní sa však vyskytli obdobia (od 5.2.2013 do 4.10.2013 a od 4.10.2013 do 26.5.2014) kedy bol súd nečinný.

Na základe uvedeného hodnotím sťažnosť čiastočne ako dôvodnú avšak nesúhlasím s požadovanou výškou finančného zadosťučinenia.“

Podaním doručeným ústavnému súdu predseda svoje vyjadrenie doplnil, že konanie nie je dosiaľ právoplatne skončené, pretože odporca 16. februára 2015 doručil odvolanie proti rozsudku zo 16. januára 2015.

K vyjadreniu okresného súdu zaujala stanovisko sťažovateľka. V podaní doručenom ústavnému súdu uviedla:

„Vyjadrenie Okresného súdu Košice I obsahuje rozpis jednotlivých úkonov vykonaných súdom. Chceme sa ohradiť voči tvrdeniu uvedenom vo vyjadrení súdu, že pojednávanie nariadené na deň 13.8.2012 bolo bez prejednávania veci odročené na 23.11.2012 pre neprítomnosť oboch účastníkov. Moja klientka mala záujem na tom, aby sa rozhodlo v čo najkratšom čase a preto sa zúčastňovala všetkých nariadených pojednávaní. Tak tomu bolo aj dňa 13.8.2012 na ktoré sa aj osobne dostavila, avšak pre neprítomnosť odporcu bolo pojednávanie v jej prítomnosti odročené. V nadväznosti na to teda nie je pravdivé ani následné tvrdenie, že sa sťažovateľka raz nezúčastnila nariadeného pojednávania...“

Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o zvýšení výživného pre maloletú dcéru sťažovateľky. Aj z vyjadrenia súdu vyplýva, že ide o štandardnú rodinnoprávnu vec, pričom aj skutkovú stránku veci možno zaradiť k štandardným v rámci rodinnoprávnej agendy...

Máme teda zato, že moja klientka ničím neprispela k predĺženiu konania, neexistuje žiadna okolnosť, ktorou by prispela k zbytočným prietahom v konaní...

Jediným pocitom sťažovateľky s narastajúcim priebehom súdneho konania je narastajúci pocit frustrácie z činnosti súdu... Neskorá spravodlivosť je odopretím spravodlivosti. ...

Sťažovateľka sa rozhodla podať ústavnú sťažnosť napriek odpovedi predsedu súdu, nakoľko z tejto nevyplývajú žiadne konkrétne opatrenia brániace ďalším zbytočným prietahom v konaní. Napriek tomu, že predseda súdu dňa 2.4.2014 uviedol, že vec bude pravidelne sledovať bolo pojednávanie nariadené na deň 3.7.2014 odročené na 2.10.2014 a toto pojednávanie bolo následne odročené pre PN sudkyne. Konaniu bez zbytočných prietahov nezodpovedá akýkoľvek hoci aktívny postup súdu, ale len ten, do ktorého sa premieta procesná zásada hospodárnosti súdneho konania. Odpoveď predsedu súdu nepresvedčila sťažovateľku o tom, že po podaní sťažnosti na postup súdu dôjde k náprave a vo veci sa bude ďalej konať bez zbytočných prietahov. Práve naopak takéto vyjadrenie len zvýšila jej nedôveru a neistotu v schopnosť súdu zabezpečiť plynulosť priebehu konania. Podľa názoru sťažovateľky Okresný súd nepostupoval spôsobom, ktorý by viedol k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Keďže súd ani doteraz o celej veci právoplatne nerozhodol, sťažovateľka je toho názoru, že zbytočnými prietahmi v označenom konaní došlo k porušeniu jej základného práva podľa článku 48 ods. 2 Ústavy SR...“

Sťažovateľka súčasne vyčíslila trovy svojho právneho zastúpenia na sumu 432,30 €.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 22 P 8/2011:

Dňa 21. januára 2011 sťažovateľka doručila okresnému súdu návrh na zvýšenie výživného pre maloleté dieťa.

Dňa 29. apríla 2011 súd zisťoval príjmy sťažovateľky, odporcu vyzval na oznámenie výšky jeho príjmov, požiadal Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny [REDAKOVANÉ] (ďalej len „úrad práce“) o prešetrenie pomerov v rodine maloletej [REDAKOVANÉ].

Dňa 29. apríla 2011 okresný súd uznesením ustanovil úrad práce za opatrovníka pre mal. [REDAKOVANÉ].

Dňa 29. apríla 2011 okresný súd uznesením uložil odporcovi [REDAKOVANÉ], aby sa k veci písomne vyjadril v lehote 10 dní.

Dňa 3. júna 2011 zamestnávateľ sťažovateľky oznámil výšku jej mzdy.

Dňa 1. decembra 2011 okresný súd vyzval [REDAKOVANÉ] na oznámenie výšky príjmov jeho zamestnanca [REDAKOVANÉ] (odporcu).

Dňa 1. decembra 2011 okresný súd lustroval informácie v Sociálnej poisťovni.

Dňa 14. septembra 2011 opatrovník maloletej sa vyjadril k návrhu na zvýšenie výživného.

Dňa 6. februára 2012 [REDAKOVANÉ] oznámil príjmy odporcu.

Dňa 4. mája 2012 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka bola prítomná, odporca nebol prítomný, kolízny opatrovník nebol prítomný. Uznesením okresný súd uložil odporcovi poriadkovú pokutu vo výške 50 € a následne pojednávanie odročil na 25. jún 2012.

Dňa 4. júna 2012 bolo okresnému súdu doručené oznámenie spoločnosti [REDAKOVANÉ], že [REDAKOVANÉ] už nie je ich zamestnancom.

Dňa 25. júna 2012 sa uskutočnilo pojednávanie na okresnom súde. Sťažovateľka bola prítomná, odporca nebol prítomný, kolízny opatrovník nebol prítomný. Bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne na 13. august 2012.

Dňa 25. júna 2012 sťažovateľka doručila návrh na ustanovenie opatrovníka odporcovi [REDAKOVANÉ].

Dňa 13. augusta 2012 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka nebola prítomná, odporca nebol prítomný, kolízny opatrovník nebol prítomný. Bolo odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov na 23. november 2012.

Dňa 24. októbra 2012 okresný súd upovedomil účastníkov, že pojednávanie nariadené na 23. november 2012 sa odročuje na 14. január 2013.

Dňa 22. októbra 2012 okresný súd požiadal Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo vnútra“) o oznámenie výšky výsluhového dôchodku u odporcu [REDACTED].

Dňa 8. novembra 2012 ministerstvo vnútra oznámilo výšku výsluhového dôchodku odporcu [REDACTED].

Dňa 14. januára 2013 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka bola prítomná, odporca nebol prítomný, kolízny opatrovník nebol prítomný. Pojednávanie vo veci samej sa uskutočnilo v neprítomnosti odporcu. Bolo odročené na neurčito na účely zistenia pobytu odporcu v zahraničí.

Dňa 5. februára 2013 sa uskutočnil výsluch sťažovateľky a maloletej [REDACTED].

Dňa 7. februára 2013 súd predvolal odporcu na výsluch pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 19. marca 2013 odporca predložil plnú moc pre JUDr. Rudolfa Žiklu.

Dňa 20. marca 2013 bol spísaný úradný záznam o tom, že sa dostavil JUDr. Žikla a bol mu doručený návrh aj uznesenia a bola mu daná 30-dňová lehota na vyjadrenie. Mal súdu oznámiť dátum, kedy sa jeho klient zdržiava na území Slovenskej republiky.

Dňa 18. apríla 2013 sa odporca vyjadril k žalobe.

Dňa 4. októbra 2013 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka bola prítomná, odporca bol prítomný, kolízny opatrovník nebol prítomný. Pojednávanie prebehlo vo veci samej. Bolo odročené na neurčito na účely preskúmania príjmov odporcu.

Dňa 11. októbra 2013 okresný súd vyzval ministerstvo vnútra na zaslanie výšky výsluhového dôchodku za rok 2012 a 2013, ktorý poberal odporca.

Dňa 11. októbra 2013 okresný súd vyzval spoločnosť [REDACTED], aby oznámila dôvod skončenia pracovného pomeru s odporcom.

Dňa 24. októbra 2013 spoločnosť [REDAKOVANÉ] oznámila požadované údaje.

Dňa 4. novembra 2013 ministerstvo vnútra oznámilo požadované údaje.

Dňa 6. novembra 2013 odporca doložil požadované listiny.

Dňa 27. mája 2014 – lustrácia v Sociálnej poisťovni za obdobie od 1. novembra 2011 do 27. mája 2014.

Dňa 27. mája 2014 – výzva okresného súdu spoločnosti [REDAKOVANÉ] na oznámenie, akú prácu odporca vykonával a aké ďalšie príjmy mu plynuli z jeho pracovnej náplne.

Dňa 27. mája 2014 okresný súd požiadal o opis mzdového listu sťažovateľky od [REDAKOVANÉ].

Dňa 27. mája 2014 okresný súd požiadal úrad práce o podanie správy, či v období od roku 2011 bol odporca evidovaný ako uchádzač o zamestnanie.

Dňa 5. júna 2014 úrad práce oznámil, že odporca nie je a ani nebol vedený v evidencii uchádzačov o zamestnanie.

Dňa 11. júna 2014 spoločnosť [REDAKOVANÉ] oznámila výšku príjmov odporcu.

Dňa 6. júna 2014 [REDAKOVANÉ] doručila mzdový list sťažovateľky.

Dňa 3. júla 2014 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka bola prítomná, odporca bol prítomný. Pojednávanie prebehlo vo veci samej. Bolo odročené na 2. október 2014.

Dňa 11. septembra 2014 okresný súd požiadal [REDAKOVANÉ] o opis mzdového listu odporcu za posledných 12 mesiacov.

Dňa 11. septembra 2014 okresný súd požiadal spoločnosť [REDAKOVANÉ], o opis mzdového listu odporcu za posledných 12 mesiacov.

Dňa 26. septembra 2014 spoločnosť [REDAKOVANÉ], oznámila informáciu o priemernom zárobku odporcu.

Dňa 3. októbra 2014 spoločnosť [REDAKOVANÉ] oznámila informáciu o priemernom zárobku odporcu.

Dňa 2. októbra 2014 sa uskutočnilo pojednávanie. Sťažovateľka nebola prítomná. Odporca nebol prítomný. Bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 4. decembra 2014 – okresný súd zaslal účastníkom konania predvolanie na pojednávanie nariadené na 16. január 2015.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. ...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 8/2011 dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania, ktorým je rozhodovanie o zvýšení výživného pre maloleté dieťa, nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Zložitou veci neargumentoval ani predseda okresného súdu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne

zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným prieťahom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

Konštatuje, že konanie o zvýšení výživného pre maloleté dieťa trvá štvrtý rok, čo je už samo osebe neprimerané. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju judikatúru, podľa ktorej starostlivosť o maloletých vyžaduje z hľadiska vo veci konajúceho súdu mimoriadnu starostlivosť (IV. ÚS 325/2014, II. ÚS 692/2014).

Okresný súd sám uznal prieťahy v konaní v období od 5. februára 2013 do 4. októbra 2013 (8 mesiacov) a od 4. októbra 2013 do 26. mája 2014 (7 mesiacov).

Okrem toho ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek zákonných alebo iných dôvodov nečinný aj v období od 29. apríla 2011 do 1. decembra 2011 (7 mesiacov) a od 2. októbra 2014 do 16. januára 2015 (3 mesiace). Okresný súd teda v období viac ako dva roky nevykonal vo veci žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľky. Uvedená nečinnosť má charakter zbytočných prieťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy a v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru. K uvedenej nečinnosti, a teda k zbytočným prieťahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov konania, ale výlučne v dôsledku postupu súdu. Objektívne dôvody, (odchod sudkyne do dôchodku), na ktoré poukázal predseda okresného súdu, nebolo možné akceptovať. Ústavný súd už v podobných súvislostiach viackrát vyslovil (pozri napr. I. ÚS 23/03 a v ňom citovanú predchádzajúcu judikatúru ústavného súdu), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí – a teda vykonanie spravodlivosti – bez zbytočných prieťahov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva

zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03). Okrem uvedeného ústavný súd opakovane zdôraznil, že pri posudzovaní toho, či bolo porušené právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, posudzoval postup súdu, a nie to, či toto právo bolo porušené činnosťou (nečinnosťou) alebo postupom konkrétneho sudcu vybavujúceho danú vec. Preto pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnúť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení súdu (I. ÚS 6/06).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Keďže okresný súd 16. januára 2015 meritórne rozhodol o návrhu sťažovateľky, ústavný súd neprikázal okresnému súdu konať, ako to sťažovateľka požadovala v petite svojej sťažnosti.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 €.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s

prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľky, ale najmä na povahu veci považuje za primerané v takej výške, ako požadovala, teda 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním advokátom JUDr. Jurajom Špirkom. Sťažovateľka žiadala, aby jej ústavný súd priznal úhradu trov konania v celkovej sume 432,30 €.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia neodporuje vyhláške Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 432,30 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku v bode 3 tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2015